

แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สิงหาคม 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพท.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้ง ด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับ ศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพท. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-2
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-9
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 เขตการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2536-2565	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดินตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2566	2-9
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2566	2-10
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2567	2-11
3-1	สมบัติดินตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของที่ดิน ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัด พิษณุโลก	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดินตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572	7-4
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-6
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัด พิษณุโลกแผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-7

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	2-1
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี 2536-2565	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดินตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	2-8
3-1	ทรัพยากรดินตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	3-5
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	4-4
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	4-5
6-1	เขตการใช้ที่ดินตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	6-6
7-1	แผนที่การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	7-3

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการอย่างยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

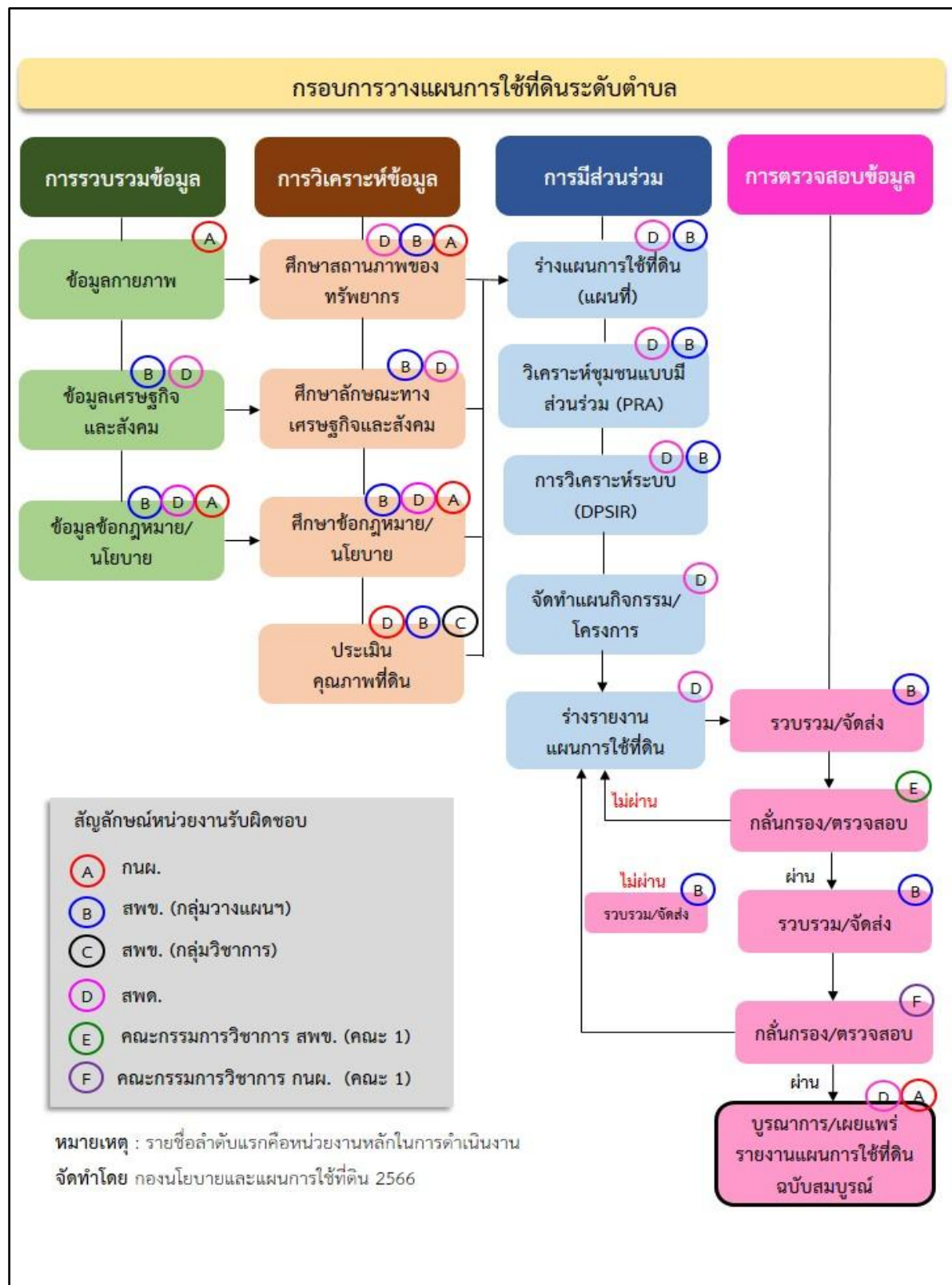
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของงบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล แสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“การคมนาคมดี การศึกษาและเทคโนโลยีทันสมัย ใส่ใจประเพณีและวัฒนธรรม สังคมสมานฉันท์ เกษตรก้าวหน้า ประชาชนมีสุข การบริหารราชการรวดเร็ว ถูกต้อง ประหยัด มีความยุติธรรม” (เทศบาลตำบลพันเสา, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอบางระกำ มีพื้นที่ประมาณ 68.10 ตารางกิโลเมตร หรือ 42,561 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลปลัดแรด อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลวังโมกข์ อำเภอลือชัยบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลบ่อทอง อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตำบลหนองหลุม อำเภอลือชัยบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลหนองกุลา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

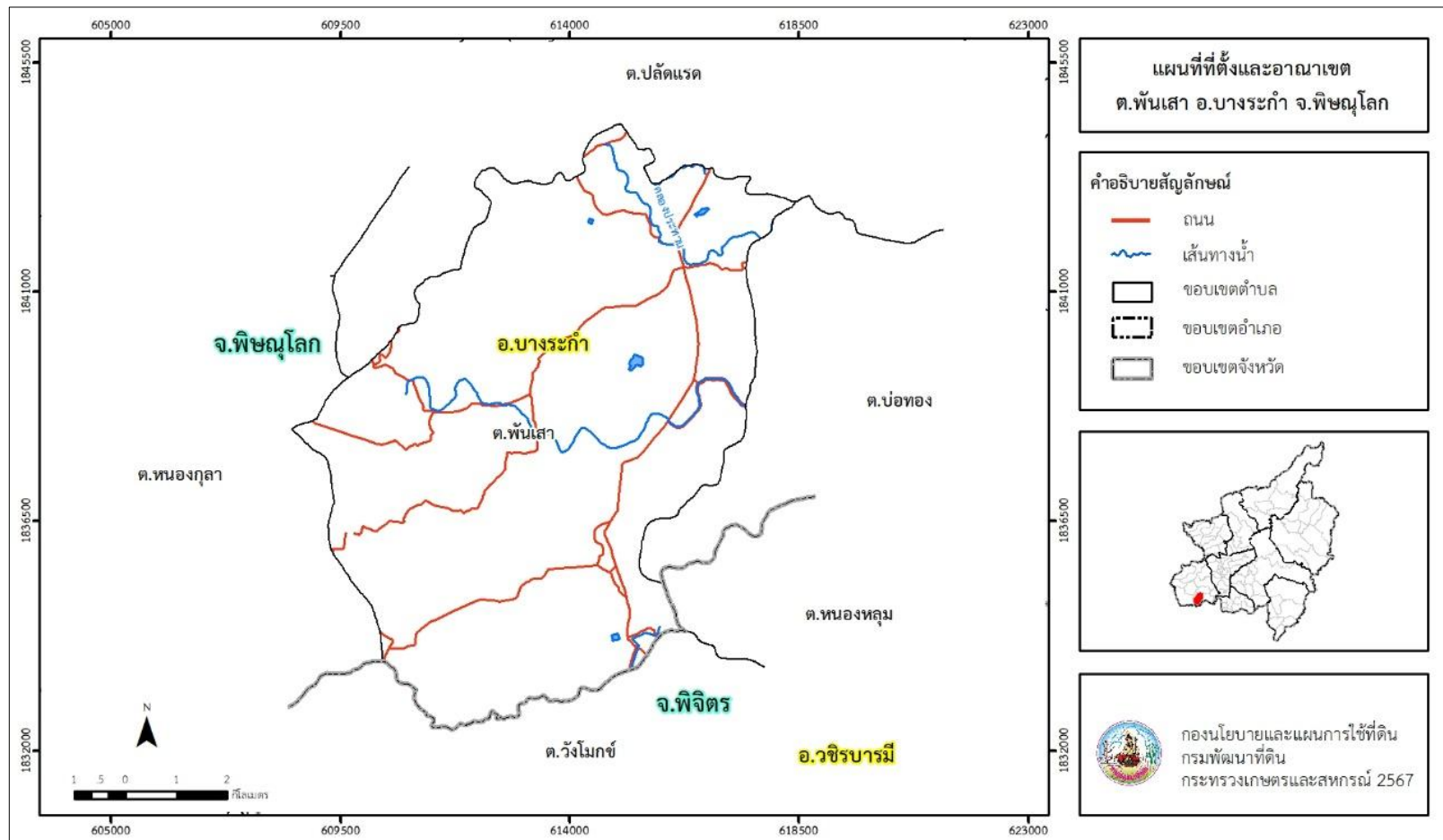
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านหัวขัว	หมู่ที่ 7 บ้านแหลมมะค่า
หมู่ที่ 2 บ้านพันเสา	หมู่ที่ 8 บ้านหล่ายขาม
หมู่ที่ 3 บ้านพันเสา	หมู่ที่ 9 บ้านหนองบัวสีบา
หมู่ที่ 4 บ้านหนองประดู่	หมู่ที่ 10 บ้านหนองตะกั่ว
หมู่ที่ 5 บ้านบอนแดง	หมู่ที่ 11 บ้านมะค่างาม
หมู่ที่ 6 บ้านนาหมื่น	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ และลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่านที่สำคัญ เช่น คลองประทวน คลองหนองกะสัง

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 28.0 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 37.1 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 19.1 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,359.6 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 120 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 282.5 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 19 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพิษณุโลก ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและ การคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายน ถึงปลายเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

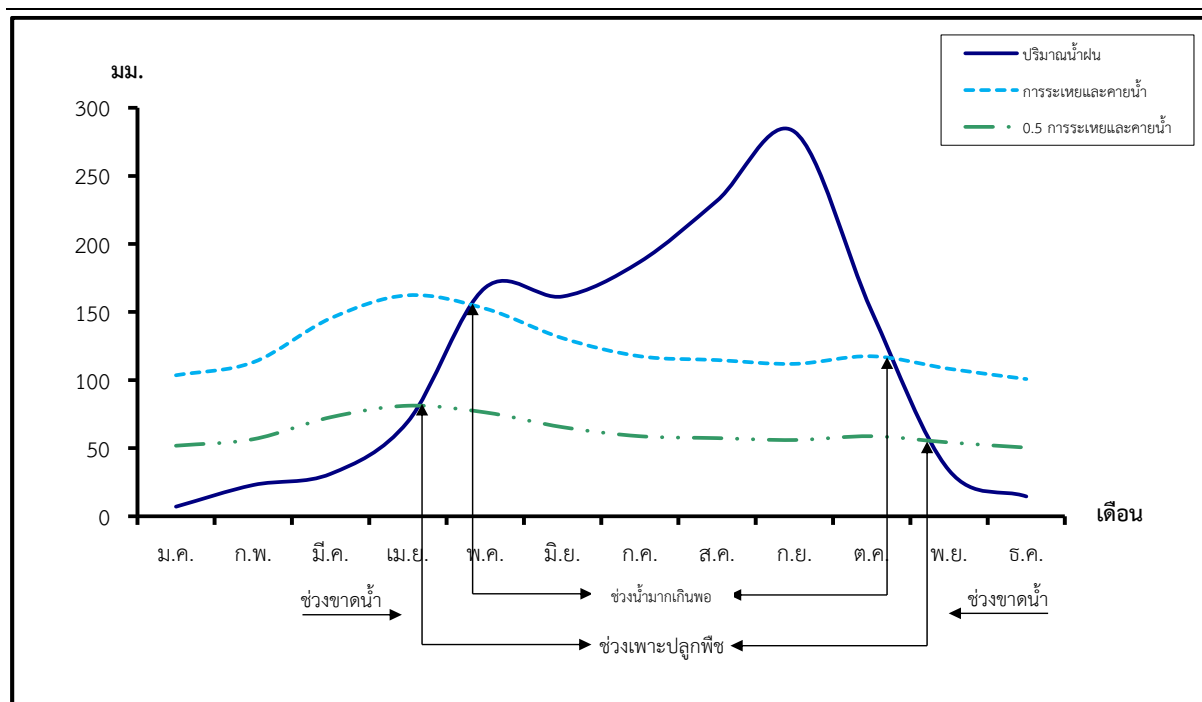
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพิษณุโลก¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ²	ปริมาณฝนใช้การ ²
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	19.1	31.4	24.9	69.0	7.0	2	103.5	6.9
ก.พ.	20.9	33.5	26.8	67.0	22.9	3	113.1	22.1
มี.ค.	23.6	35.6	29.1	65.0	31.1	4	145.4	29.6
เม.ย.	25.3	37.1	30.7	65.0	69.5	6	162.3	61.8
พ.ค.	25.4	35.7	30.1	72.0	167.9	13	152.5	122.8
มิ.ย.	25.2	34.3	29.3	76.0	161.4	16	130.8	119.7
ก.ค.	24.8	33.3	28.6	79.0	186.8	19	117.5	131.0
ส.ค.	24.7	32.7	28.3	81.0	231.8	20	114.7	145.8
ก.ย.	24.7	32.7	28.2	82.0	282.5	20	111.9	153.3
ต.ค.	24.1	32.7	28.0	79.0	150.5	13	117.5	114.3
พ.ย.	22.2	32.4	27.0	73.0	33.7	4	108.3	31.9
ธ.ค.	19.5	31.0	25.0	70.0	14.5	1	100.8	14.2
เฉลี่ย	23.3	33.5	28.0	73.2	-	-	-	-
1,359.								
รวม	-	-	-	-	6	121	1,478.3	953.4

หมายเหตุ : ¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรปี 2536-2565

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) สภาพการใช้ที่ดินตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,464 ไร่ หรือร้อยละ 5.79 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 39,383 ไร่ หรือร้อยละ 92.55 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 20,375 ไร่ หรือร้อยละ 47.87 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาข้าว+ข้าวโพด นาร้าง

2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 17,850 ไร่ หรือร้อยละ 41.94 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด

3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 372 ไร่ หรือร้อยละ 0.88 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สัก ยูคาลิปตัส ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม

4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 547 ไร่ หรือร้อยละ 1.29 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ มะม่วง ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม มะม่วง

5) พืชสวน มีเนื้อที่ 34 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก

6) พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 156 ไร่ หรือร้อยละ 0.37 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก โรงเรือนเลี้ยงสุกร

7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 49 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 70 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 480 ไร่ หรือร้อยละ 1.12 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ คลองชลประทาน แม่น้ำลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 164 ไร่ หรือร้อยละ 0.38 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พื้นที่ถม ท่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ ท่งหญ้าธรรมชาติ

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,464	5.79
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	2,316	5.44
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	101	0.24
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	15	0.04
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	32	0.07
A	พื้นที่เกษตรกรรม	39,383	92.55
A100	นาไร่	109	0.26
A101	นาข้าว	20,092	47.20
A101+A202	นาข้าว+ข้าวโพด	174	0.41
A200	ไร่ไร่	20	0.05
A201	พืชไร่ผสม	3	0.01
A202	ข้าวโพด	202	0.47
A202/A203	ข้าวโพด/อ้อย	96	0.22
A203	อ้อย	17,213	40.44
A204	มันสำปะหลัง	309	0.73
A209	ถั่วเหลือง	7	0.02
A300	ไม้ยืนต้นไร่/เสื่อมโทรม	38	0.09
A302	ยางพารา	26	0.06
A303	ปาล์มน้ำมัน	25	0.06
A304	ยูคาลิปตัส	46	0.11
A304/A305	ยูคาลิปตัส/สัก	26	0.06
A305	สัก	195	0.46
A315	ไม้ปลูกเพื่อการค้า	13	0.03

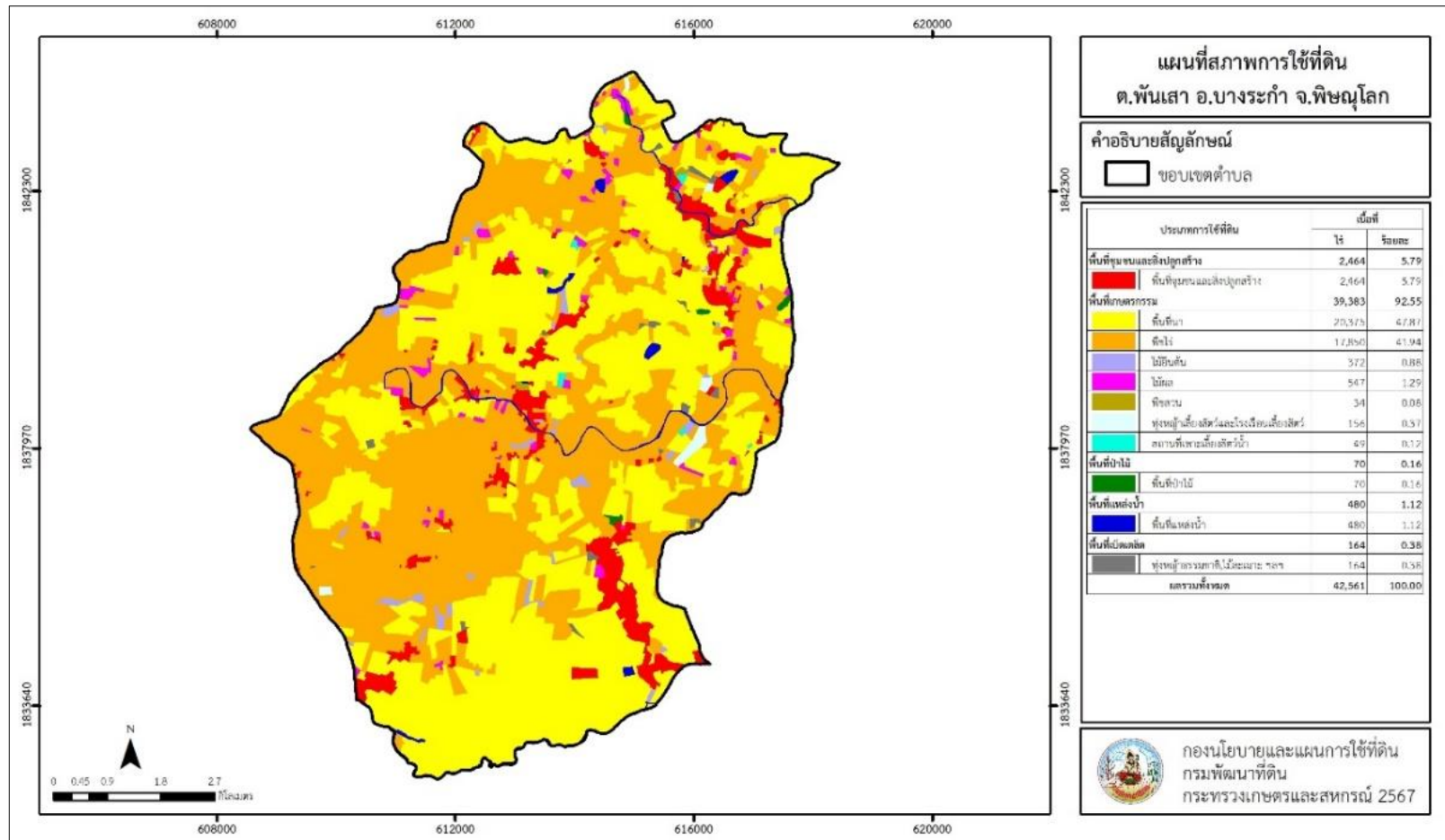

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A323/A411	ตะกั่ว/กล้วย	3	0.01
A400	ไม้ผลร้าง/เลื่อมโทรม	95	0.22
A401	ไม้ผลผสม	41	0.10
A405	มะพร้าว	20	0.05
A407	มะม่วง	46	0.11
A411	กล้วย	320	0.75
A413	ลำไย	8	0.02
A422	มะนาว	1	ns
A424	มะขามเทศ	3	0.01
A429	มะปราง มะยงชิด	13	0.03
A502	พืชผัก	34	0.08
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	84	0.20
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	72	0.17
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	49	0.12
F	พื้นที่ป่าไม้	70	0.16
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	70	0.16
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	164	0.38
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	14	0.03
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	60	0.14
M304	บ่อดิน	8	0.02
M305	พื้นที่ขุดเจาะน้ำมัน	12	0.03
M405	พื้นที่ถม	70	0.16
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	480	1.12
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	166	0.39
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	57	0.13
W202	บ่อน้ำในไร่นา	90	0.21
W203	คลองชลประทาน	167	0.39
ผลรวมทั้งหมด		42,561	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2567)

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดินตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปีพ.ศ. 2566 พบว่าประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลพันเสา มีประชากรรวม 5,994 คน แยกเป็นชาย 2,967 คน เป็นหญิง 3,027 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 88.02 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,134 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 980 ครัวเรือน หรือร้อยละ 45.92 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,154 ครัวเรือน หรือร้อยละ 54.08 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ปีพ.ศ. 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลพันเสา	2,134	2,967	3,027	5,994
หมู่ที่ 1 หัวข้าว	230	320	283	603
หมู่ที่ 2 พันเสา	257	301	318	619
หมู่ที่ 3 พันเสา	204	283	304	587
หมู่ที่ 4 หนองประดู่	282	416	415	831
หมู่ที่ 5 บอนแดง	178	230	259	489
หมู่ที่ 6 นาหมั่น	58	48	52	100
หมู่ที่ 7 แหลมมะค่า	238	321	331	652
หมู่ที่ 8 หล่ายขานาง	201	341	337	678
หมู่ที่ 9 หนองบัวสีบาท	235	362	369	731
หมู่ที่ 10 หนองตะกู่	126	161	170	331
หมู่ที่ 11 มะค่างาม	123	179	187	366

ที่มา: กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ปีพ.ศ. 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	2,134	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	980	45.92
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	1,154	54.08

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2566)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีพื้นที่รวมทั้งหมด 42,561 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,134 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 19.94 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 39,383 ไร่ หรือร้อยละ 92.55 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 18.46 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 980 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าว และอ้อยโรงงาน ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2567 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 218,102 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 74,312 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 150,961 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 51,436 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 67,141 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 22,876 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ปีพ.ศ. 2567

ตำบล/หมู่บ้าน		แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
		อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลพันเสา		151,260	35,346	25,918	5,579	218,102	74,312	150,961	51,436
หมู่ที่ 1	หัวขัว	214,059	33,757	18,679	4,110	270,605	75,372	210,613	58,662
หมู่ที่ 2	พันเสา	123,433	26,992	22,355	8,077	180,857	62,312	98,630	33,982
หมู่ที่ 3	พันเสา	131,279	15,886	49,487	4,271	200,923	62,929	123,356	38,635
หมู่ที่ 4	หนองประดู่	180,359	59,533	35,594	5,590	281,076	108,106	216,528	83,280
หมู่ที่ 5	บอนแดง	174,778	2,467	21,322	8,661	207,228	70,115	220,599	74,639
หมู่ที่ 6	นาหมื่น	103,900	38,933	26,233	2,133	171,200	54,638	124,533	39,745
หมู่ที่ 7	แหลมมะค่า	119,206	51,121	21,173	9,583	201,082	72,910	126,753	45,959
หมู่ที่ 8	ห้วยขานาง	127,797	28,541	27,962	3,729	188,030	68,328	116,722	42,415
หมู่ที่ 9	หนองบัวสีบาท	153,701	38,446	22,672	2,720	217,539	81,233	103,882	38,791
หมู่ที่ 10	หนองตะกู่	165,238	30,167	12,082	5,482	212,969	59,831	122,800	34,499
หมู่ที่ 11	มะค่างาม	123,406	39,876	14,420	6,026	183,728	68,448	177,321	66,061

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ คือ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 42,561 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลพันเสา มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 1359.6 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลพันเสา มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองประทวน คลองหนองกะสัง และห้วยหนองกะแบก

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลพันเสา มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 28 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 10 หน่วยแผนที่ดิน ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 4 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Plo-sicA ชุดดินโพทะเล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 16,002 ไร่ หรือร้อยละ 37.60 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Plo-fl-sclA ดินโพทะเลที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Skt-sicA ชุดดินสุโขทัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,210 ไร่ หรือร้อยละ 7.54 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Skt-fl-lA ดินสุโขทัยที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 406 ไร่ หรือร้อยละ 0.95 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 6 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Kp-gm-silA/b ดินกำแพงเพชรที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีคัณนา มีเนื้อที่ 1,066 ไร่ หรือร้อยละ 2.51 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Kp-gm,f-sicA/b ดินกำแพงเพชรที่มีจุดประสีเทาและเป็นดินเหนียวละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีคัณนา มีเนื้อที่ 1,018 ไร่ หรือร้อยละ 2.39 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Kp-gm,fl-silA/b ดินกำแพงเพชรที่มีจุดประสีเทาและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีคัณนา มีเนื้อที่ 163 ไร่ หรือร้อยละ 0.38 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Kp-Kp-fl-silA หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินกำแพงเพชร และดินกำแพงเพชรที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 16,957 ไร่ หรือร้อยละ 39.84 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Kp-Kp-fl-lA หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินกำแพงเพชร และดินกำแพงเพชรที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 245 ไร่ หรือร้อยละ 0.58 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Sg-Kp-fl-silB หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินไทรงาม และดินกำแพงเพชรที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,487 ไร่ หรือร้อยละ 8.19 ของเนื้อที่ตำบล

ไม่พบปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

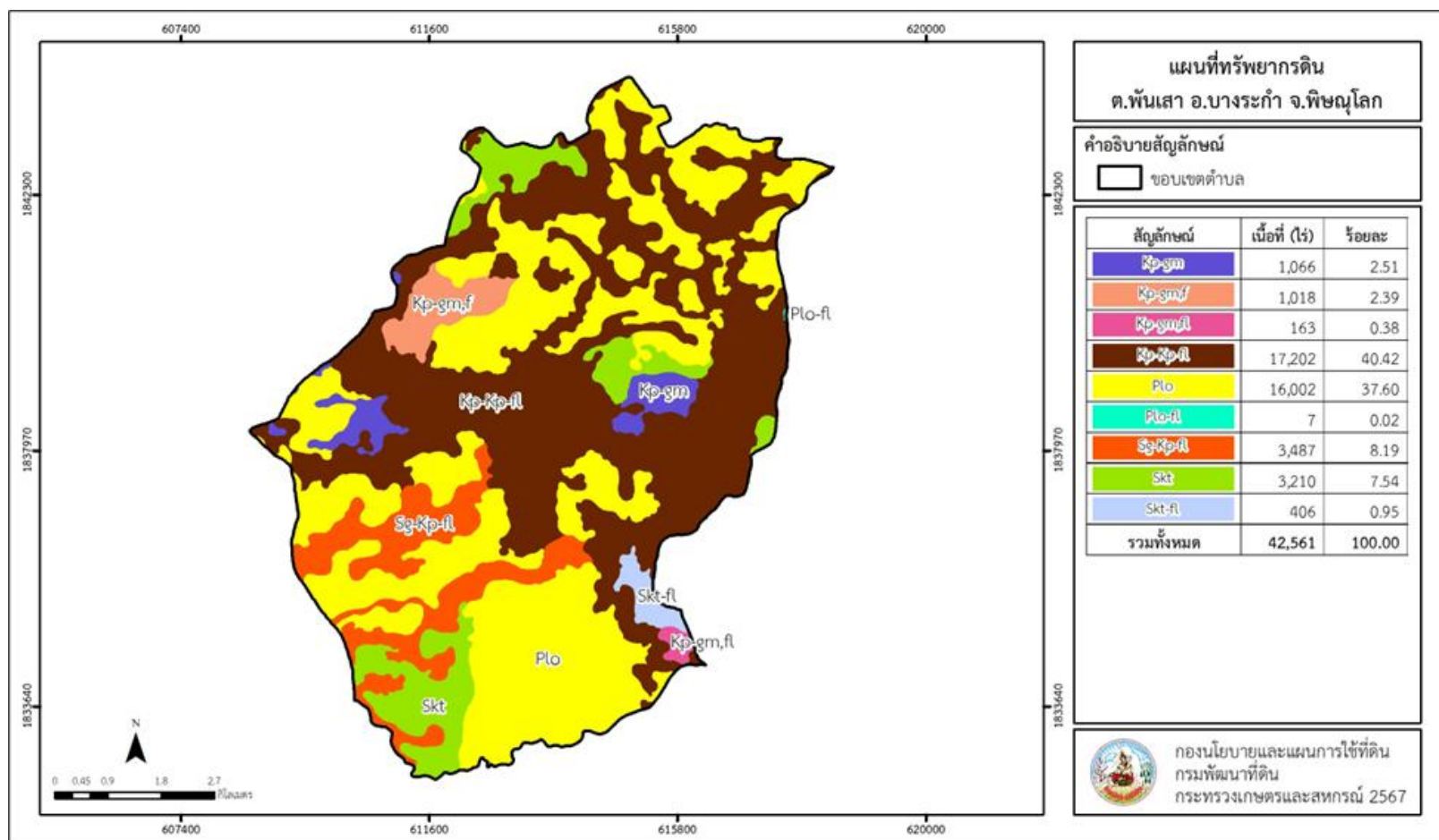
หน่วยแผนที่ดิน	ความ ลาด ชัน (%)	ความ ลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความ อิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง		ไร่	ร้อยละ
Kp-gm,fl-slA/b	0-2	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	163	0.38
Kp-gm,f-sicA/b	0-2	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	1,018	2.39
Kp-gm-silA/b	0-2	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	1,066	2.51
Kp-Kp-fl-lA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	245	0.58
Kp-Kp-fl-silA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	16,957	39.84
Plo-fl-sclA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	>75	5.5-6.5	7.0-8.5	<2	7	0.02
Plo-sicA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	>75	5.5-6.5	7.0-8.5	<2	16,002	37.60
Sg-Kp-fl-slB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	3,487	8.19
Skt-fl-lA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	406	0.95
Skt-sicA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	3,210	7.54
รวมทั้งหมด										42,561	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2567 มีสาระสำคัญ สรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลพันเสา คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินแน่นทึบ
- 2) พื้นที่เกษตรขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- 3) ต้นทุนการผลิตสูง
- 4) ปัญหาข้าววัชพืชในนาข้าว
- 5) โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด
- 6) การรวมกลุ่มเพื่อการแปรรูปสินค้าเกษตร
- 7) ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดี
- 8) หนี้สินทางการเกษตร

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร ตำบลพันเสา มีความต้องการ 4 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินแน่นทึบ
- 2) แก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- 3) แหล่งปุ๋ยเคมีและสารเคมีทางการเกษตรราคาถูก
- 4) การกำจัดข้าววัชพืชในนาข้าว
- 5) ความรู้การจัดการศัตรูพืช
- 6) ส่งเสริมการรวมกลุ่มแปรรูปสินค้าเกษตร และจัดหาตลาดรับซื้อ
- 7) แก้ปัญหาด้านหนี้สินทางการเกษตร

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) นโยบายของรัฐด้านการเกษตร
- 1.2) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
- 1.3) การเติบโตด้านเศรษฐกิจ
- 1.4) การใช้ที่ดินไม่เหมาะสมกับศักยภาพ
- 1.5) การเพิ่มขึ้นของประชากร

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดินและการใช้ปุ๋ยที่เหมาะสม
- 2.2) การแก้ปัญหาเรื่องขาดแคลนน้ำ
- 2.3) การลดต้นทุนการผลิต
- 2.4) ข้าววัชพืช
- 2.5) การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช

3) สถานะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ

- 3.1) ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.3) การใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีทางการเกษตรมากเกินไป
- 3.4) การเกิดข้าวัชพืชในนา

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- 4.2) ผลผลิตข้าวต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง
- 4.3) รายได้น้อย หนี้สินเพิ่ม
- 4.4) คุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

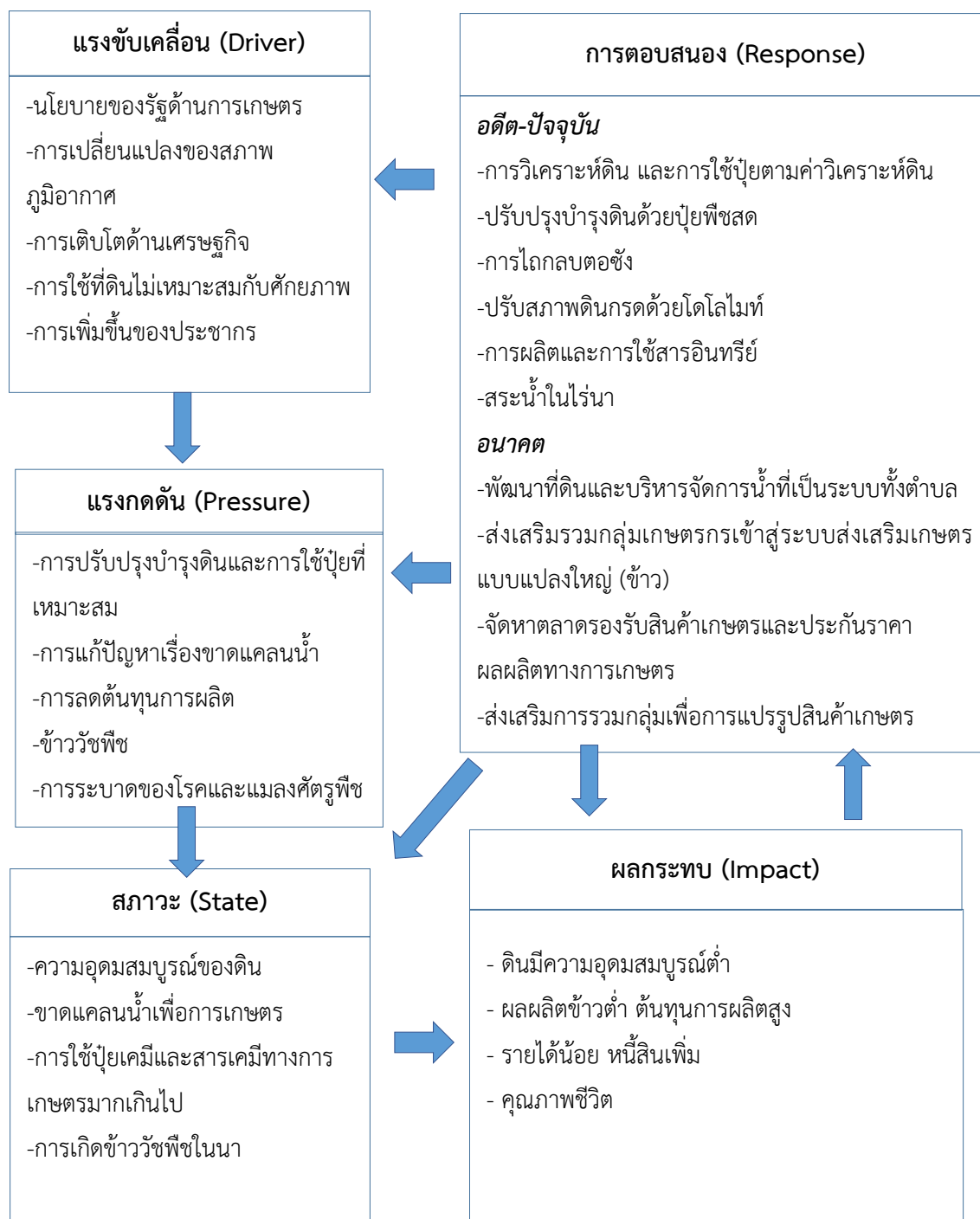
อดีต-ปัจจุบัน

- 5.1) การวิเคราะห์ดิน และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- 5.2) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- 5.3) การไถกลบตอซัง
- 5.4) ปรับสภาพดินกรดด้วยโดโลไมท์
- 5.5) การผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- 5.6) สระน้ำในไร่นา

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและบริหารจัดการน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- (2) ส่งเสริมรวมกลุ่มเกษตรกรเข้าสู่ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (ข้าว)
- (3) จัดหาตลาดรองรับสินค้าเกษตรและประกันราคาผลผลิตทางการเกษตร
- (4) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อการแปรรูปสินค้าเกษตร

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.2.1 บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม

- 1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปี ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม
- 2) ข้าวนาปรัง 2 รอบ เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปรัง ระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนมีนาคม และระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนกรกฎาคม

4.2.2 บริเวณพื้นที่ดอน

พืชไร่นิยมปลูก ได้แก่

- 1) อ้อยโรงงาน ฤดูกาลปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคมถึงมีนาคม และระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม
 - 2) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ฤดูกาลปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคม
- ดังรายละเอียดในรูปที่ 4-2

เดือน \ ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
ข้าวนาปี												
ข้าวนาปรัง												
บริเวณพื้นที่ดอน												
อ้อยโรงงาน												
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่กร่อง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด ปาล์มน้ำมัน มะม่วง พริก มะเขือ

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

แผนการใช้ที่ดินตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

หน่วยที่ดิน	ข้าว	อ้อย	มันสำปะหลัง	ข้าวโพด	ปาล์มน้ำมัน	มะม่วง	พริก	มะเขือ
Kp-gm,fl-sIA/b	S2on	S2ons	S2on	S2on	S2n	S2ns	S2ons	S2ns
Kp-gm,f-sicIA/b	S2on	S2ons	S2on	S2on	S2n	S2ns	S2ons	S2ns
Kp-gm-silA/b	S2on	S2ons	S2on	S2on	S2n	S2ns	S2ons	S2ns
Kp-Kp-fl-lA	S3o	S2ns	S2n	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2ns
Kp-Kp-fl-silA	S3o	S2ns	S2n	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2ns
Plo-fl-sclA	S2n	S2ons	N	S3o	S2on	S3o	S3o	S3o
Plo-sicIA	S2n	S2ons	N	S3o	S2on	S3o	S3o	S3o
Sg-Kp-fl-sIB	S3o	S2ns	S2n	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2ens
Skt-fl-lA	S2n	S2ons	N	S3o	S2on	S3o	S3o	S3o
Skt-sicIA	S2n	S2ons	N	S3o	S2on	S3o	S3o	S3o

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช	n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร	e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี ช่วงปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาที่ดินระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลแผนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 เขตการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก สามารถกำหนดออกเป็น 5 เขตหลัก ได้แก่ เขตพื้นที่เกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตเกษตรกรรม

เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 4 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 39,377 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 92.53 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 1 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 18,778 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 44.12 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 531 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.25 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ กล้วย

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 367 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.86 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ สัก

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 17,233 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 40.49 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ อ้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 35 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ พืชผัก

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรม ที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำการเกษตรในเขตนี้ อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่มีความลาดชัน เป็นต้น

จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่มีรายละเอียด ดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 1,594 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.75 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 20 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ กล้วย

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 613 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.44 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ สัก

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 49 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมง ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ

4) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 157 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.37 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ เขตโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ ประเภทต่างๆ โดยประเภทของโรงเรียนที่พบ ได้แก่ โรงเรียนเลี้ยงโค กระบือ สุกร

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 2,471 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.8 ของเนื้อที่ตำบลประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ และเขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 2,471 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.8 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 47 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

6.2.3 เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 481 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.13 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 224 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.53 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 257 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.60 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.4 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000)

มีเนื้อที่ 164 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.38 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.5 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000)

มีเนื้อที่ 70 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ทั้งตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ สามารถพัฒนาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมอื่นนอกภาคการเกษตร เช่น เป็นเขตอุตสาหกรรม หรือเขตชุมชนเมือง เป็นต้น และในการใช้ที่ดินทำการเกษตรต้องมีการวางแผนการผลิตและการเพาะปลูกที่ตอบสนองต่อสภาพพื้นที่และภูมิอากาศ และเลือกชนิดพืชให้เหมาะสมกับที่ดิน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

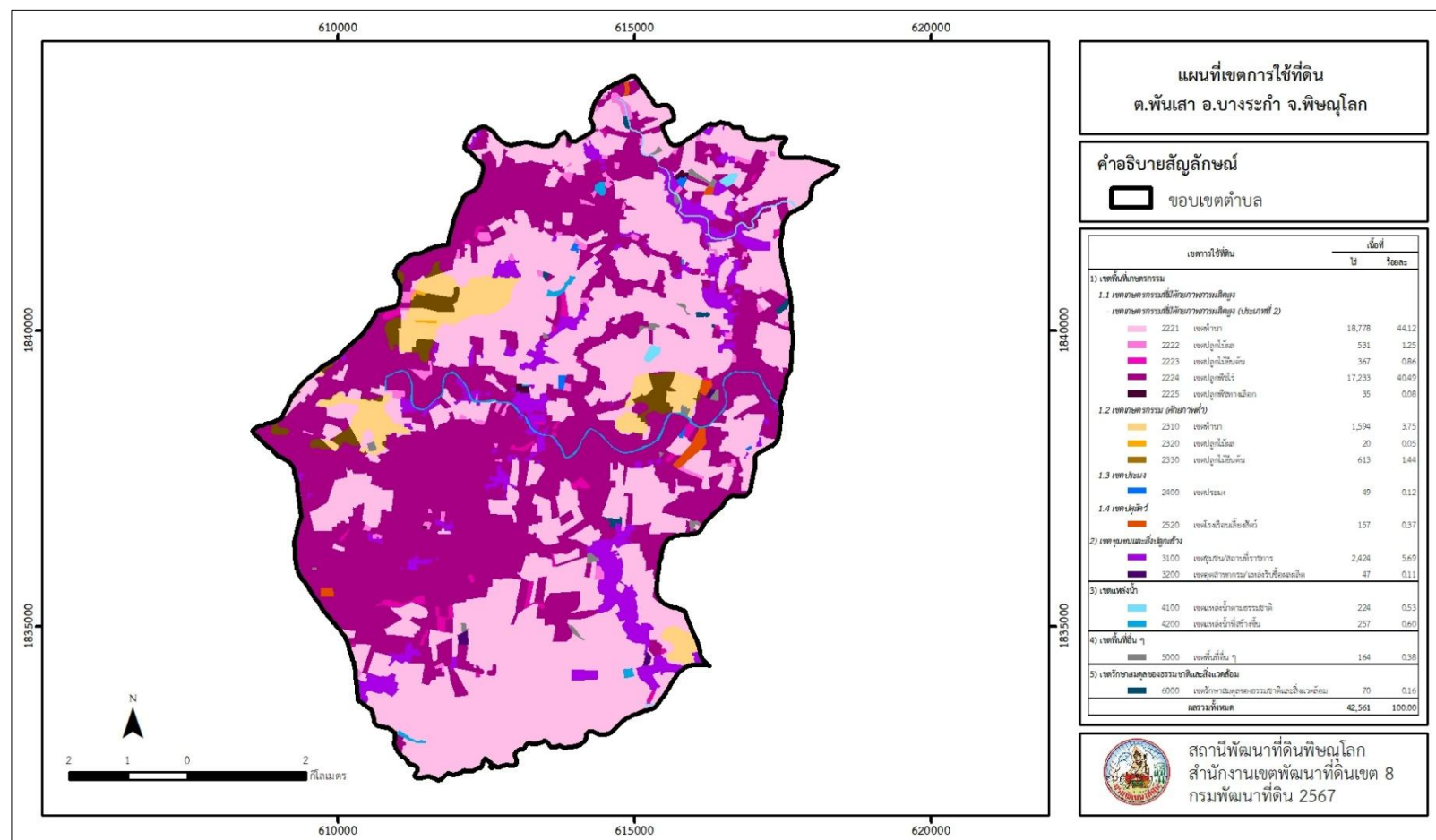
เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1) เขตเกษตรกรรม	39,377	92.53
1.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	36,944	86.80
- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	36,944	86.80
2221 เขตทำนา	18,778	44.12
2222 เขตปลูกไม้ผล	531	1.25
2223 เขตปลูกไม้ยืนต้น	367	0.86
2224 เขตปลูกพืชไร่	17,233	40.49
2225 เขตปลูกพืชทางเลือก	35	0.08
1.2 เขตเกษตรกรรม (ศักยภาพต่ำ)	2,227	5.24
2310 เขตทำนา	1,594	3.75
2320 เขตปลูกไม้ผล	20	0.05
2330 เขตปลูกไม้ยืนต้น	613	1.44
1.3 เขตประมง	49	0.12
2400 เขตประมง	49	0.12
1.4 เขตปศุสัตว์	157	0.37
2520 เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	157	0.37
2) เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,471	5.80
3100 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	2,424	5.69
3200 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	47	0.11
3) เขตแหล่งน้ำ	481	1.13
4100 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	224	0.53
4200 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	257	0.60

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
4) เขตพื้นที่อื่น ๆ	164	0.38
5000 เขตพื้นที่อื่น ๆ	164	0.38
5) เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	70	0.16
6000 เขตรักษาสมดุธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	70	0.16
รวม	42,561	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลกแล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลพันเสาไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลพันเสา เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

7.2.1 เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินแน่นทึบ มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (7) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (9) ผลิตปุ๋ยหมัก
- (10) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (เกษตรกรทั่วไป/แปลงใหญ่)

2) พื้นที่ขาดแคลนน้ำ มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

การดำเนินงานของหน่วยงานอื่น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่ทางหน่วยงานอื่นได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการนั้นๆ (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตทำนา เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

- (1) โครงการลดต้นทุนการผลิตข้าว
- (2) โครงการส่งเสริมความรู้และฟื้นฟูการรวมกลุ่ม
- (3) โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ (สำนักงานเกษตรอำเภอบางระกำ)
- (4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำ)
- (5) สนับสนุนแผงโซลาร์เซลล์ (สนง. พลังงานจังหวัด)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

โครงการธนาคาร โค กระบือ (ปศุสัตว์)

โครงการขึ้นทะเบียนผู้มีสระน้ำและสนับสนุนพันธุ์ปลา (ประมงอำเภอบางระกำ)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

เพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (ชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

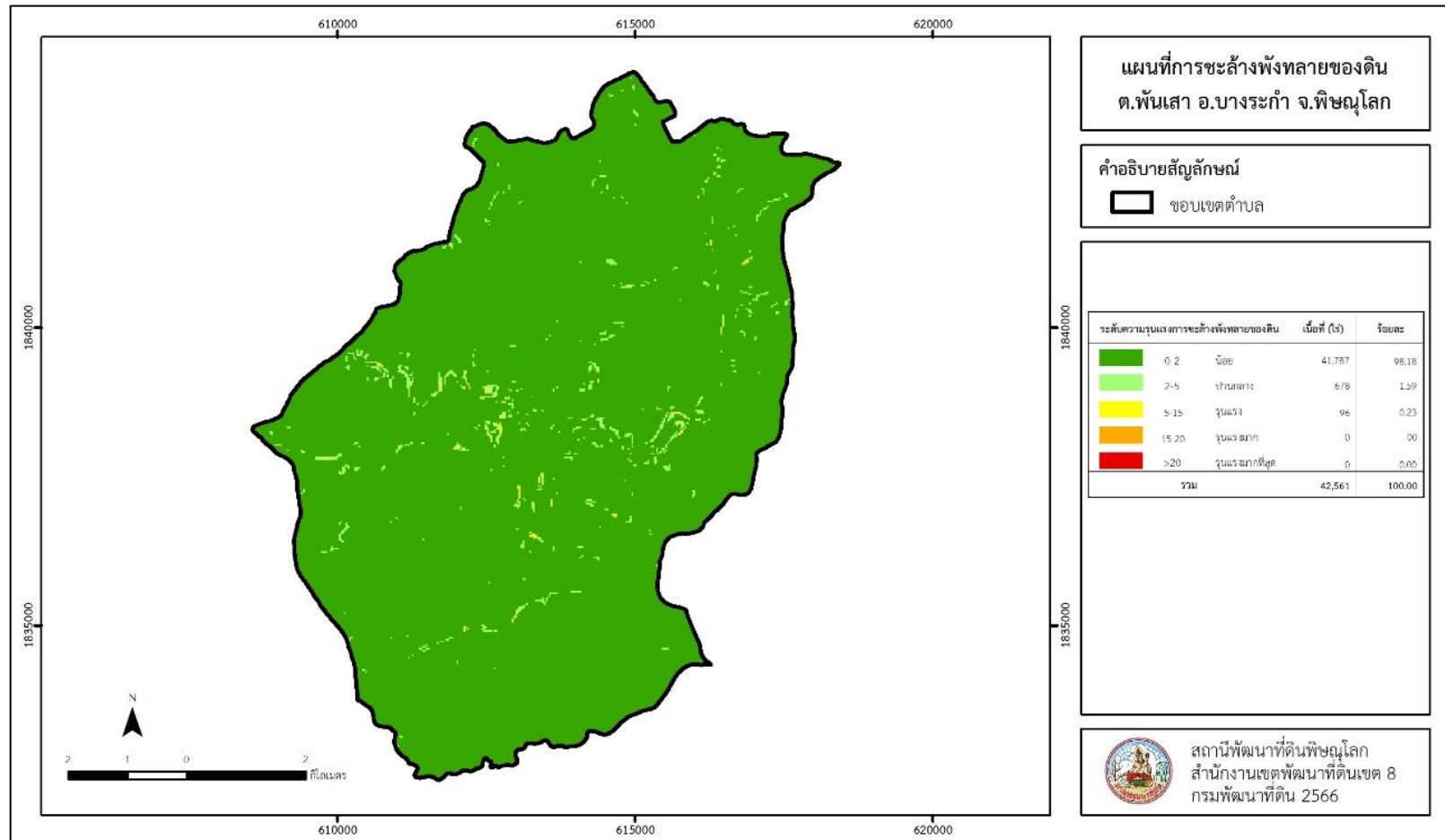
จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลพันเสาเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2567 ความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินแน่นทึบ และปัญหาการขาดแคลนน้ำ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลพันเสา กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปของตำบลพันเสา ส่วนใหญ่ที่ราบลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ไม่พบปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน โดยระดับความรุนแรงการชะล้างพังทลายของดิน อยู่ในระดับน้อย (0-2) เนื้อที่ 41,787 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 98.18 ระดับปานกลาง (2-5) เนื้อที่ 678 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.59 และระดับรุนแรง (5-15) เนื้อที่ 96 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.23 พื้นที่ตำบลพันเสาพบปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ 2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ

สำหรับปัญหา ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานและไม่มีการปรับปรุงบำรุงดินเพราะทำนาตลอดปี ทำให้โครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้า การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้นํ้าเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนนํ้าจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องจัดหาแหล่งนํ้าต้นทุน โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

รูปที่ 7-1 แผนที่การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพ	การปรับปรุงบำรุงดิน	2,720,000
การผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	1. การเก็บตัวอย่างดินและวิเคราะห์ดินทาง	
เนื้อที่ 36,944 ไร่	ห้องปฏิบัติการ	75,000
	2. การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	1,487,500
	3. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	150,000
	4. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	25,000
	5. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้	32,500
	สารเคมีทางการเกษตร	
	6. การรณรงค์เฝ้าติดตาม	100,000
	7. การผลิตปุ๋ยหมัก	850,000
2. เขตเกษตรกรรม (ศักยภาพ	การปรับปรุงบำรุงดิน	6,782,500
ต่ำ) เนื้อที่ 2,227 ไร่	1. การเก็บตัวอย่างดินและวิเคราะห์ดินทาง	
	ห้องปฏิบัติการ	112,500
	2. การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	2,975,000
	3. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	300,000
	4. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	37,500
	5. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้	16,250
	สารเคมีทางการเกษตร	
	6. การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	1,108,750
	7. การรณรงค์เฝ้าติดตาม	100,000
	8. การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	425,000
	9. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	7,500
	10. การผลิตปุ๋ยหมัก	1,700,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
	<u>การบริหารจัดการน้ำ</u>	500,000
	1. การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา	500,000
4. เขตประมงและเขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 206 ไร่	สารเร่งพด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย	
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	9,502,500
	2. การบริหารจัดการน้ำ	500,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	10,002,500

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม	1) โครงการลดต้นทุนการผลิตข้าว
- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	(สำนักงานเกษตรอำเภอบางระกำ)
(ประเภทที่ 2) เนื้อที่ 36,944 ไร่	2) โครงการส่งเสริมความรู้และฟื้นฟูการรวมกลุ่ม
- เขตเกษตรกรรม (ศักยภาพต่ำ) เนื้อที่	(สำนักงานเกษตรอำเภอบางระกำ)
2,227 ไร่	3) โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ
	(สำนักงานเกษตรอำเภอบางระกำ)
	4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำ)
	5) สนับสนุนแปลงโซล่าเซลล์ (สนง. พลังงานจังหวัด)
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 481 ไร่	เพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (ชลประทานจังหวัด)

แผนการใช้ที่ดินตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก 5 ปี (พ.ศ. 2568- 2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
1. เขตเกษตรกรรม	<u>การปรับปรุงบำรุงดิน</u>														
- เขตเกษตรกรรมที่มี															
ศักยภาพการผลิตสูง	การเก็บตัวอย่างดินและวิเคราะห์ดินทาง	ตัวอย่าง	250	250	250	250	250	1,250	37,500	37,500	37,500	37,500	37,500	187,500	พด.
(ประเภทที่ 2) เนื้อที่	ห้องปฏิบัติการ														
36,944 ไร่															
- เขตเกษตรกรรม	การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	32	32	32	32	32	160	952,000	952,000	952,000	952,000	952,000	4,760,000	พด.
(ศักยภาพต่ำ) เนื้อที่	การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	6,400	6,400	6,400	6,400	6,400	32,000	96,000	96,000	96,000	96,000	96,000	480,000	พด.
2,227 ไร่															
	การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	250	250	250	250	250	1,250	12,500	12,500	12,500	12,500	12,500	62,500	พด.
	การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	3	3	3	3	3	15	9,750	9,750	9,750	9,750	9,750	48,750	พด.
	การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	แห่ง	1	1	1	1	1	5	221,750	221,750	221,750	221,750	221,750	1,108,750	พด.
	การรณรงค์โลกปลอดพิษ	แปลง	3	3	3	3	3	15	60,000	60,000	60,000	60,000	60,000	300,000	พด.
	การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	ตัน	50	50	50	50	50	250	85,000	85,000	85,000	85,000	85,000	425,000	พด.
	การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	พด.
	การผลิตปุ๋ยหมัก	ตัน	150	150	150	150	150	750	510,000	510,000	510,000	510,000	510,000	2,550,000	พด.
	<u>การบริหารจัดการน้ำ</u>														
	การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา	บ่อ	20	20	20	20	20	100	46,200	46,200	46,200	46,200	46,200	231,000	พด.

หมายเหตุ : งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน. 2566.ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>, 1 มิถุนายน 2566.

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา:

<http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ

และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 15 พฤษภาคม 2566

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. สถิติภูมิอากาศ 30 ปี พ.ศ. 2536-2565 (ไฟล์ข้อมูล). กรมอุตุนิยมวิทยากระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2566. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

เทศบาลตำบลพันเสา. 2566. วิสัยทัศน์ พันธกิจ. แหล่งที่มา: <https://www.pansao.go.th>, 1 พฤษภาคม 2567

บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.

สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2566. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด

รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565). แหล่งที่มา :

<https://www.stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>,

1 พฤษภาคม 2566

สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก 156 หมู่ 2 ตำบลชัยนาม
อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก 055-009824